

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ เสนอต่อโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา

การวางแผนจัดการพื้นที่ป่าสงวนในเขตสำนักปฏิบัติธรรมพระธาตุดอยนางแล
อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นายเศกสรรค์ พงษ์โสภา

มีนาคม 2546

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิลา หนูผล

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาและสำรวจลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ป่าสงวน ในเขตสำนักปฏิบัติธรรมพระธาตุดอยนางแล และลักษณะที่ตั้ง เศรษฐกิจ สังคมของตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ (2) ทราบถึงการวางแผนจัดการพื้นที่ป่าสงวน ในเขตสำนักปฏิบัติธรรมพระธาตุดอยนางแล อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ และประชาชนในชุมชน โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและอาศัยกระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิค AIC เป็นเครื่องมือในการค้นหาแผนการจัดการในการปฏิบัติ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ 7 ของการวางแผนโครงการพัฒนาพื้นที่ที่มีพื้นที่ธรรมชาติเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นตามรูปแบบการวางแผนข้อจำกัดของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ การรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2545

การวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ป่าสงวนในเขตสำนักปฏิบัติธรรมพระธาตุดอยนางแล และลักษณะที่ตั้ง เศรษฐกิจ สังคมของตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าสภาพภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน อุดมไปด้วยป่าไม้ธรรมชาติ พรรณและสัตว์ป่าหลากหลายชนิด ความสูงของพื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเล 600 เมตร สภาพ

ภูมิอากาศมี 3 ฤดูกาล คือ ฤดูฝน ฤดูหนาวและฤดูร้อน ส่วนตำบลสันทรายตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอพร้าว ห่างจากตัวอำเภอ 10 กิโลเมตร การคมนาคมไปได้ทางเดียวคือทางรถยนต์ ได้แบ่งการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน มีเนื้อที่ 116,264 ไร่ มีจำนวนครัวเรือน 1,635 ครัวเรือน มีประชากร 6,440 คน เป็นชาย 3,007 คน เป็นหญิง 3,433 คน แหล่งน้ำในเขตตำบลมีทั้งแหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำผิวดิน ประชากรส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ มีสำนักสงฆ์ 10 แห่ง โรงเรียนระดับประถมศึกษา 8 แห่ง มีสถานีนามัย 2 แห่ง ไฟฟ้ามีใช้ทุกครัวเรือน มีร้านค้า 40 แห่ง ซึ่งเป็นร้านขายของชำ ร้านขายอาหารและปั้มน้ำมัน มีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 101,519 ไร่ และประชากรประกอบอาชีพการเกษตรเป็นส่วนใหญ่

สำหรับการวางแผนจัดการพื้นที่ป่าสงวนในเขตสำนักปฏิบัติธรรมพระธาตุดอยนางแล ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลได้ร่วมกันวางแผนการจัดการพื้นที่ป่าสงวน 3 แห่ง คือ น้ำตกห้วยป่าปู โป่งน้ำร้อนบ้านหนองครก และพระธาตุดอยนางแล และอ่างน้ำห้วยร้องบ้องไฟ โดยมีการระบุถึงวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ มาตรฐานตัวชี้วัด กรอบเวลาปฏิบัติงาน งบประมาณ แหล่งที่มาของรายได้ และผู้รับผิดชอบ

The objectives of this research were: 1) to study and survey the geo-physical properties of reserve forest within the managed areas of Doi Nang Lae institute including the socio-economic characteristics of Sansai Sub-district, Phrao District, Chiang Mai Province; and, 2) to know about the management planning of such reserve forest through community participation. Data respondents were divided into three groups, namely: community leaders, monks and local people. A total of 44 respondents were selected through stratified random sampling. Data collection employed the group-based AIC technique semi-structured interview in order to identify the action planning consisting of 7 steps of project management development of natural areas as local specific characteristics based on the limit of acceptable change model. Data collection was conducted between March and June 2002.

Results of the study showed that the reserve forest was situated on a complex range of mountainous areas that were comprised of evergreen forest with various kinds of flora and fauna. The area is 600 meters above sea level and has three seasons: wet,

cold and hot. On the other hand, Sansai Sub-district is located in the northern part of Phrao district, about 10 kilometers from center of the district and can only be reached by car. Local administration consists of 13 villages in a total area of 116,264 rai with 1,635 households. The population consists of 6,440 people out of which are 3,007 males and 3,433 females. Water sources include underground and surface water. Majority of the local people are Buddhists. The area has 10 temples, 8 grade schools and 2 health centers and with electricity being available to all households. There are 40 shops consisting either of grocery stores, food stalls and gas stations. Total cultivation area is 101,519 rai with most local people engaging in agriculture as primary occupation.

As for management planning of the reserve forest, the results indicated that the respondents participated in the formulation of action plan for three areas, namely: Huai Pa Poo waterfalls; Ban Nong Krok hot spring and Phra Thad Doi Nang Lae including the Huai Rong Bong Fai reservoir. The action plan also included the objectives, implementation method, indicators, scope of area, budget, sources of income and responsible officers.